

Monumentnummer*: 516334

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 05 maart 2001
Kadaster deel/nr 82757/186

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Easterein Súdwest-Fryslân Fryslân

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Oosterend D 568

Omschrijving**

Inleiding

De PASTORIE is in eclectische trant gebouwd en is volgens de gedenksteen gebouwd in 1861 onder toezicht van Pieter Jans Jaarsma en Jelle Arjens Timmenga door timmerman Hendrik Wouda. Gezien de grote overeenkomsten met de eveneens beschermde pastorie aan de Sluytermanwei 6 te Jorwerd zou de pastorie kunnen worden toegeschreven aan J. Swart uit Arum. De pastorie ligt op een omgracht terrein, grenzend aan de noordzijde van de eveneens van rijkswegen beschermde kerk met kerkhof, die ook op een eiland liggen.

Omschrijving

De pastorie heeft een nagenoeg vierkante plattegrond en bestaat uit één bouwlaag met een afgeknot schilddak met op de hoeken vier schoorstenen met schoorsteenborden en op de dakschilden zwarte geglazuurde Hollandse pannen; op het voorschild liggen zwarte geglazuurde, gegolfde Friese pannen liggen. De gevels zijn gemetseld in bruine baksteen in staand verband met een knipvoeg. De voorgevel is verticaal geleed door een natuurstenen plint, een doorlopende hardstenen dorpel ter hoogte van de vensterbanken en een gepleisterde gevellijst. De gevel is horizontaal geleed door hoeklisenen en een middenrisaliet, dat doorloopt in een gemetselde dakkapel onder lichthellend zadeldak. Alleen de hoeklisenen hebben gepleisterde spiegelvlakken met lijstwerk. De overige gevels zijn soberder uitgevoerd: de plint is gepleisterd en de wenkbrauwbogen boven de ramen ontbreken.

In de voorgevel tweemaal twee T-vensters met spiegellijstkozijnen aan weerszijden van het middenrisaliet. De lichtopeningen hebben een wenkbrauwboog op consoles met een kuif. Het gevelvlak van het middenrisaliet ligt verdiept. In de eerste bouwlaag een portiek met een tweetreeds hardstenen stoep; porte brisée met paneeldeuren en middenstijl met gietijzeren roosters met leeuwenkoppen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

voor een glaspaneel. Het plafond en de zijwanden van het ondiepe portiek zijn gepleisterd en versierd met lijstwerk.

Op de stoep gepaarde gietijzeren kolommen die een houten balkon ondersteunen. De kolommen zijn versierd met getordeerde en rechte cannelures, bloemversieringen en composietkapitelen.

Het middenrisaliet wordt horizontaal geleed door het balkon met een smeedijzeren balustrade. De dakkapel heeft een keperboogvormige afsluiting en een porte brisée met glaspanelen. De deuropening wordt aan de bovenzijde afgesloten door een gepleisterd opzetstuk met een dierenkop.

De westgevel is nagenoeg symmetrisch ingedeeld, met een accent in het midden: een tweetreeds hardstenen stoep en tuindeur, een deuroplijsting met hoofdgestel; in het dakschild een houten dakkapel.

Aan weerszijden van de tuindeuren een recht gesloten T-venster. In de gevelwanden aan beide zijden twee getoogde lichtopeningen: drie T-vensters en een porte brisée tuindeur.

De achtergevel (noord) is nagenoeg symmetrisch ingedeeld met een middenrisaliet, opgetrokken tot een gemetselde dakkapel. Het middenrisaliet is twee raamtraveeën breed en bevat van onder naar boven: twee provisiekelderramen met diefijzers; twee door een vensterbank gekoppelde en getoogde T-vensters met een eenvoudige wenkbrauwboog op consoles; een vlakke, gepleisterde gevellijst ter hoogte van de lijstgoot; twee half rond gesloten vensters in de dakkapel, onderling gekoppeld ter hoogte van de vensterbanken en verbindingen tussen de gepleisterde omlijsting van de bovenramen. In de bovenramen van de dakkapel een levensboom in neo-maniëristische trant. De drie muurdammen hebben een gepleisterd spiegelvlak; tussen de bovenlichten van beide ramen is een gepleisterd rond vlak aangebracht. De gootlijst heeft een eenvoudige, gezaagde versiering.

De oostgevel heeft onder meer twee T-vensters in spiegellijstkozijnen, waartussen een grote hardstenen gedenksteen (gesigneerd K. v. S. Greve); twee deuren, waarvan één met glaspanelen; in de bovenlichten van de deuren een levensboom in neo-maniëristische trant. De gedenksteen heeft hoekornamenten (acanthusbladeren) en het opschrift luidt: Deze Pastorij is gesticht in het jaar 1861 onder de Admin; van H.H. Kerkvoogden, ATE SJOERD YPMA SJOERD JAN HEEG ATE KLAZES WIERSMA. De eerste steen is gelegd den 29 Mei door den WelEerw. Zeergel: Heer WILLEM ARNOLD BEKKING en gebouwd onder toezicht van PIETER JANS JAARSMA JELLE ARJENS TIMMENGA door HENDRIK WOUDA.

Het INTERIEUR heeft een symmetrische indeling bestaande uit een centrale gang met aan weerszijden vertrekken en een dwarsgang. Tot waardevolle elementen behoren onder meer: de met marmer bevoerde gang en het stucwerk (omlijstingen en medaillons met symbolische voorstellingen) op de wand, het plafond en de gepleisterde boog, de verhoging naar het achterhuis met deur, kamerdeuren met hang- en sluitwerk; in de kamers onder meer: marmeren schoorsteenmantel, stucplafonds, kamerblinden en vensterbanken.

Waardering

De pastorie uit 1861, wellicht naar ontwerp van F. Swart, in eclectische trant is van algemeen cultuurhistorisch en architectuurhistorisch belang:

- als bijzondere uitdrukking van een historische kerkelijke situatie, namelijk door de ligging ten opzichte van de kerk,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteit van het ontwerp;
- vanwege het bijzondere materiaalgebruik en de ornamentiek van zowel exterieur als interieur;
- vanwege de hoge mate van architectonische gaafheid van het exterieur;
- vanwege de betekenis van het object als essentieel onderdeel van het complex en als onderdeel van het beschermd dorpsgezicht dat van nationaal belang is;
- in relatie tot de structurele gaafheid van het dorp;
- vanwege de architectonische gaafheid van het interieur.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerkelijke dienstwoning

Functie

Pastorie(F)